EL POU de la gallina
Revista manresana d'informació i opinió

Història Manresa | Jordi Estrada | Actualitzat el 29/03/2018 a les 11:35

Vint-i-cinc anys sense Josep Junyent

FILA CULTURAL. Els actes organitzats amb motiu del 25Ã¨ aniversari de la mort de Josep Junyent serveixen per recordar sense nostÃ lgia, tal com remarca Joan Aurich, la figura i l'obra d'un home exemplar, a qui LluÃ-s Calderer reivindica com un Â«far potent per al futurÂ».Â

Retrat de Josep junyent, realitzat per Josep M. Massegú, que es conserva al Museu comarcal de Manresa
Foto: Jordi Alavedra

Quan mossèn Junyent arriba a Manresa, la tardor del 1962, té 31 anys. Hi ve per decisió del bisbe de Vic. Al bisbat fan falta capellans per dur a terme la tasca pastoral i el doctor Ramon Masnou, coneixedor de la vàlua d'aquest jove sacerdot, el fa tornar de Roma, on ha passat els darrers cinc anys ampliant els estudis de teologia i arqueologia. Venir a Manresa li representa renunciar a un futur prometedor com a doctor en arqueologia i dedicar-se de ple a l'apostolat, en un ciutat i un medi social, polític i cultural que no té res a veure amb la Roma i la Itàlia dels anys seixanta.

De Roma, "città aperta", a la ciutat de Plácido

A meitat del segle passat, Manresa era, en paraules de Lluís Calderer -una de les amistats més entranyable de Junyent, juntament amb Josep M. Massegú, Ramon Majó, Ernest Maruny i tants altres-, «una ciutat adormida, franquistitzada, provinciana i amb moltes capelletes». Mossèn Junyent, en canvi, era una persona inquieta, oberta, progressista i altament sociable, amb un bagatge cultural i un coneixement de la realitat actual europea extraordinaris. Aquestes aptituds i actituds van esdevenir la clau perquè, d'entrada, se sentís ben acollit a la Residència Sacerdotal de la carretera de Vic, i ben aviat entrés en contacte amb la intel·lectualitat local, que en aquells anys gravitava a l'entorn del moviment Art Viu, i amb els moviments de renovació cristiana, inspirats en el Concili Vaticà Segon. Com a home d'Església, va implicar-se activament en tasques de formació i docència, acompanyament i organització. A ell es deu la fundació de l'Escola d'Assistents Socials i la creació del Centre de Pensament Cristià. La seva visió alliberadora del cristianisme i el seu escepticisme envers els dogmatismes ideològics «utopies a banda» va comportar que els catòlics tradicionalistes l'acusessin de marxista i altres sectors, de dretà.

Amic de tertúlies, tan habituals en aquells anys, Junyent destacava per la seva capacitat dialèctica, la seva vastíssima cultura i un carisma personal basat en la humilitat i l'escolta. Segons recorda Ramon Majó, aleshores un jove militant del PSUC, «en aquelles tertúlies de cafè s'hi discutia de tot, sense por i sense límits.» De fet, Majó i Junyent es coneixen en una d'aquestes tertúlies, per mitjà de Marzo-Mart, escenògraf i cartellista d'Art-Viu. L'activista polític explica que la conversa tant podia girar a l'entorn de l'art i la cultura com sobre la religió, la ciència, el país i la política. I també sobre llibres, sovint obtinguts clandestinament, dels publicats a París o a l'Amèrica del Sud. De fet, «s'interessava per tot i per tothom». I és que, com afegeix Calderer, «res del que era humà i diví li era indiferent».

L'home de cultura

Paral·lelament a la seva tasca pastoral, Junyent desenvolupà un activisme cultural consistent en xerrades, conferències, cursets, assaigs, etc. Tal com explica Calderer, l'art i la literatura no constituïen només un enriquiment personal. Junyent compartia amb els altres allò que sabia i li agradava sociabilitzar els valors de la cultura, cosa que sovint feia en les converses i tertúlies, però també per mitjà de col·laboracions a les revistes "Bages" i "Faig" i al diari "Regió7", on entre els anys 1981 i 1982 va publicar la secció setmanal "Llegir costa". De la seva personalitat com a home de cultura, Calderer en destaca diversos aspectes: el caràcter oral de la transmissió de molts dels seus coneixements i opinions; la preocupació per l'ús i la significació de la llengua, i la

reivindicació dels grans poetes catalans en el marc d'un menysteniment social de la cultura catalana, un fort complex d'inferioritat i una repressió ferotge. Tenia, a més, l'habilitat de fer-se amb tothom, de manera que «amb el seu tarannà obert i dialogant va propiciar les interrelacions entre persones pertanyents a grups i col·lectius diferents, aportant-hi sempre un aire sanitós i fresc». Calderer recorda com, sempre que podia, es feia present en les manifestacions d'Art Viu, moviment artístic i cultural sobre el qual un dia va comentar: «La grandesa d'Art Viu està en el fet que per primera vegada a la ciutat sorgeix un moviment cultural potent al marge de la tutela de l'Església».

Tothom qui el va tractar en recorda comentaris i opinions sobre tot, perquè, com subratlla Calderer, «tenia una curiositat universal». Algunes d'aquestes opinions han quedat recollides en escrits i en entrevistes, com la que li féu Jordi Sardans, el novembre de 1990, a **El Pou de la gallina**. En aquella ocasió, Junyent afirmava que «Catalunya és massa petita i la cultura acaba, massa sovint, anant a remolt de la política» i també que «una política cultural és bona quan uneix personalitats i les deixa lliures perquè es fecundin mútuament.» L'any 1989, la tasca cultural i cívica de Josep Junyent li foren públicament reconegudes amb la concessió del Premi Bages de Cultura.

El llegat literari

En el moment de morir, el gener de 1993, Josep Junyent va designar com a marmessors dels seus escrits els amics Lluís Calderer, Ernest Maruny i Josep M. Massegú. Entre aquests papers, referits bàsicament a temes de literatura i d'art, destacava un conjunt de gairebé tres-cents poemes, pràcticament tots inèdits, escrits d'una manera continuada i regular al llarg dels darrers quaranta anys. Si bé la vocació poètica de Junyent venia de lluny -l'any 1945 guanyà el primer premi del certamen literari celebrat a Folgueroles amb motiu del centenari del naixement de Jacint Verdaguer-, «reclogué aquesta vocació a la més estrica intimitat», segons es diu al pròleg de l'"Obra lírica", publicada el 1995 per Columna Edicions. Aquest volum recull gairebé la totalitat de l'obra poètica, llevat d'alguns plecs de poemes que, en opinió dels curadors, reclamen una edició a part. És el cas d' "Herbari i lepidopterologia", "Faules del segle XX" i "Canto Amazònia".

Com a poeta, Junyent sempre reconegué el mestratge de Carles Riba, el qual en valorà els primers poemes. Anys més tard tractà personalment el poeta de Súnion a les festes literàries de Cantonigròs i, anys més tard, dedicà un interessantíssim assaig a la seva poesia, publicat per "Faig", que també va editar "Les hores callades", un conjunt de d'estudis sobre literatura. La seva poesia, com assenyala Calderer, és «molt personal i rigorosa, d'una gran exigència i reclama del lector una gran concentració». Probablement fou aquest alt grau d'autoxigència que el va fer desistir de publicar els seus versos en vida. Entre els seus poemes, inspirats en paisatges, obres d'art, la figura de Crist, etc., n'hi ha també de dedicats a amics i familiars, i també versions de poetes europeus (Rilke, Wordsworth, Trakl, Hölderlin, Leopardi, Goethe).

Els marmessors confien de treure a la llum, quan això sigui possible, altres papers inèdits o bé dispersos en publicacions diverses. Per la seva vigència i actualitat, Calderer remarca l'interès d'un seguit d'estudis i assaigs sobre el món contemporani i la relació entre Església i nacionalisme. També resten pendents de publicació conferències i textos sobre art i tres antologies destinades a la revista "Quaderns de Pastoral", dedicades a Jaume Collell, Josep Carner i Francesc-Vicenç Garcia, més conegut com a "Rector de Vallfogona". «La llàstima», es dol Calderer, «és que poques d'aquelles conferències van quedar escrites».